

S 118 10-12

K44:20 a/b

and written by

published in Madededzi II pp 73-77

Told by Magdalena J. Mugiwhi. date 2-11-1937 Gwamasenga na vhana vhawe.

1-4

1 Lushaka lwa vhalaudzi lu bva Vhukalanga. Muhulwane wavho e Gwamasenga. Vho vha vhatshi dzula na Thoho-ya-ndou, nwana wa khaladzi ya mukalaha Gwamasenga. Vha takuwa vha vhalanga vha swika Dzata, (hata hone).

2 Hu si kale-kale Thoho-yandou a amba na malume wawe a ri: Khwine u tshi yo u dzula Tshinavhini u nga do umbangisa vuhosi. Nangoho malume awe nga u ofha, a ita zwe a vhudzwa. A ya a dzula Tshinavhini a vhusa hone.

3 Ene Thoho-ya-ndou a ya a dzula Tshiruni a vhusa hone.

27

4 Gwamasenga o vha e na vharwa vhatanu. Ndi Masia, Tshipetana, Ntshimbupe, Ntshivhulani na Ntshisahulu. Vhana vhenevho vhothe vha kovhelwa zwishamango uri vha vhuse. Na zwino madzina avho a kha di divhiwa nga eneo mashango.

5 Mukalaha Gwamasenga, nga mbiti dze a pandelwa Dzata nga nwana wa khaladzi awe, a onesa vhana vhawe, a ri: "Ndi kha di enda ndi tshi nyaga manwe mashango." A takuwa na vhadinda vhawe, na nwana wawe muthihi ene Tshipetana. Honou o vha ene o tovhelaho tanzhe. O rola ene nge a aluwa a tshi mu thesheselesa. Vha tshimbila vha swika Ha Mutsha, vha wana shango la hone li tshi vhuswa nga Vhangona, li lavho. Na hone li lithihi na la Tsianda. A da a lwa na vho, a vha kunda a vha rolela shango, la vha lawe.

O/

Mugiwhi file = 44-91

at the time of the trial

(S) in file 44-91

6 O no vha khosi ya Ha-Mutsha na Tsianda minwahanyana ene mukalaha Gwa~~mas~~enga a dzama, o~~nou~~la murwa wawe Tshipe. tana a sala vhudzuloni hawe.

7 Linwe d~~u~~vha ha da vha~~n~~we vhathu vha no pfi vha Lwamondo vha ri: "Ri hu~~m~~bela uri u sa ri ite unga vhathu vha dzi tholi shangoni lau, ro tou da nga u zwima dziphukha." Tshipetana a ri: "Rangani u yo vhulaha mapfene ngei~~n~~tha ha thavha i~~l~~a ndapfu-ha." Vha tenda. Vha tshi swika vha wana hu ha vhu~~d~~i. Hu fhethu ha vhu~~k~~hudo vhunzhi. Vha langana u fha~~t~~a mishasha yavho ha mbo di vha hayani. Tshipetana a tshi zwi vhona a tshenuwa a ri: "Ha, vhulenda vhu a vhulahisa! Vhazwi~~n~~i vha vho nga u ri thubela shango." A mbo di takuwa a ya Tshirululuni ha muzwala wawe ene Thoho-ya-ndou a mu anetshela zwenezwo.

8 Thoho-ya-ndou a kuvhangana^v vhathu vha u lwa na~~y~~ho. Vha tshi swika, vha Lwamondo nga u vhona vhe saⁱ gathi, vha ri ri a luvha nga nanga dza ndou.

9 Thoho-ya-ndou na Tshipetana vha vha~~k~~umedza lenelo shango. La vho pfi: Lwamondo.

10 Thoho-ya-ndou a vhu~~y~~elega hayani hawe. Tshipetana a
(vhu~~y~~elega/

3.

K44/20

vhuyelela hawe-vho. Mukalaha ene Thoho-ya-ndou na ene a dzama. Vharwa vhawe vha vhagelana vuhosi, Tshivhasa na Ramabulana vha lwa. ⁿNdwa ya fhela nga u vha vha fhandukanya ma^sshango. Tshivhasa a vhusa thungo ya ^sdasi, Ramabulana a vhusa thungo ya ^sntsha. Ngeno Tsianda na hone mativha a xa. Ra vho pfa nga zwikona zwi tshi lila, ^ska vhudzwa uri Tshipetana o dzama.

11 Ha dzhena murwa wawe Dingana. Hone hoyu o vha o patekana ^vhutzanze na na vhupedzi, e nwana muthihi henefho kha ndu ya vhukoma. Nangoho onoyu ho ngo vhuya a vhangisana na muthu. Maduvha a vhutshilo hawe ho vha hu na mulalo shangoni lawe.

12 O fhedza a tevhela vho^khotsi awe-vho. Zwikona zwa lila. Vhathu vho ^tungufhala vhukuma vha tshi zwi pfa uri mativha o xa. Onoyu o sia vharwa vhawe vhavhili. Madzina a vho ndi ^sMugivhi na ^sMukhesi.

13 Vhenevho vho vusa ^sndwa ~~ka~~ khulu. Vha lwa nga maanda. ^sNdwa ya vha khulusa. Ndi ^snwaha he ^swa fhira paledzi khulu. Vha lwa nga mbiti ha vhuya ha ita na u

(da/

Jan
1881
vho dzumba
uri vha
thome u
kana

Sept
1882

namely
Tshipindula

4*

316

4.*

K44/20

4*

(soldaten) da maswolo a maisimane a da u lamulela.

14 Ha wanala uri Mukhesi o fhedza vhathu vhanzhisa vha shangoni la muko/mana wawe, ngauri o vha o laedza vhathu vhawe uri vha vha lalele vhusiku. Vha fhedza vhathu vhanzhisa nga u vhulaha nga pfumo.

15 Ndi hone Tshiwawa a tshi fara Mukhesi a mu isa kothoni. Vha fhandula shango nga vhukati. La ~~da~~ dasi vha nea ~~Mugivhi~~ Mugivhi hone Ha-Mutsha. La ntha vha nea Mukhesi lone la Tsianda.

16 Vhenevho vho no dzama ho sala vhana vhavho, Khavhagali Mugivhi wa Ha-Mutsha, Malithaba Mukhesi wa Tsianda. Vhenevho vha kha di vhusa na pamusi. Vha a pfana a vha tse na na vhuswina ha vho-khotsi-avho.

ENDS 16
---000---